RETTENS DOM (Første Afdeling)

13. december 1999 *

I de forenede sager T-190/95 og T-45/96,

Société de distribution de mécaniques et d'automobiles (Sodima), i likvidation, Istres (Frankrig), ved likvidator, advokat Dominique Rafoni, og under denne sag ved advokat Jean-Claude Fourgoux, Paris, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Pierrot Schiltz, 4, rue Béatrix de Bourbon,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, først ved juridisk konsulent Giuliano Marenco og Guy Charrier, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionen, og derpå ved Giuliano Marenco og Loïc Guérin, der ligeledes er udstationeret som national ekspert ved Kommissionen, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagnercentret, Kirchberg,

sagsøgt,

* Processprog: fransk.

hvori der er nedlagt påstand, for det første om, at det fastslås, at Kommissionen retsstridigt har undladt at tage stilling til en klage indgivet af sagsøgeren i henhold til EF-traktatens artikel 85 (nu artikel 81 EF) og i henhold til Kommissionens forordning (EØF) nr. 123/85 af 12. december 1984 om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af salgs- og serviceaftaler vedrørende motorkøretøjer (EFT 1985 L 15, s. 16), for det andet om annullation af det stiltiende afslag, som Kommissionen hævdes at have givet på sagsøgerens krav om aktindsigt, for det tredje om annullation af det stiltiende afslag, der hævdes at være givet på et krav om at forene sagsøgerens klage med andre klager, og for det fjerde om tilkendelse af erstatning,

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Første Afdeling)

sammensat af præsidenten, B. Vesterdorf, og dommerne J. Pirrung og M. Vilaras,

justitssekretær: H. Jung,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 2. marts 1999,

afsagt følgende

Dom

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

1 Sagsøgeren, Société de distribution de mécaniques et d'automobiles (herefter »Sodima«), var fra 1984 eneforhandler af biler af mærket Peugeot. Automobiles Peugeot SA, som er fabrikant af Peugeot- og Citroën-biler (herefter »PSA«), ophævede imidlertid eneforhandlingsaftalen på et tidspunkt, som ikke fremgår af sagens akter. Den 17. december 1992 afgav sagsøgeren erklæring om, at selskabet standsede sine betalinger. Den 24. juli 1996 trådte selskabet i likvidation.

2 Der verserer en sag mellem sagsøgeren og PSA ved de franske domstole, hvorunder sagsøgeren har påstået PSA tilpligtet at betale dennes gæld på 14 mio. FRF.

3 Den 1. juli 1994 indgav sagsøgeren en klage over PSA til Kommissionen i henhold til artikel 3, stk. 2, i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 (EFT 1959-1962, s. 81, herefter »forordning nr. 17«). I klagen gjorde sagsøgeren gældende, at den af koncernen indgåede eneforhandlingsaftale såvel hvad angår dens ordlyd som den måde, den var gennemført på, var uforenelig med EF-traktatens artikel 85 (nu artikel 81 EF) og med Kommissionens forordning (EØF)

nr. 123/85 af 12. december 1984 om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af salgs- og serviceaftaler vedrørende motorkøretøjer (EFT 1985 L 15, s. 16). Sagsøgeren anmodede Kommissionen om at trække gruppefritagelsen tilbage i medfør af artikel 10 i forordning nr. 123/85 af 12. december 1984 og artikel 8 i forordning nr. 17 samt at træffe foreløbige foranstaltninger.

4 Den 5. august 1994 gav Kommissionen PSA meddelelse om Sodima's klage, tillige med de af denne til støtte for klagen fremsendte dokumenter, med henblik på, at PSA tog stilling dertil. Den 26. oktober 1994 tilsendte Kommissionen, som havde modtaget flere tilsvarende klager, PSA en begæring om oplysninger i medfør af artikel 11 i forordning nr. 17.

5 Da PSA bad om at få tilsendt alle de dokumenter, Sodima havde fremlagt, spurgte Kommissionen sagsøgeren, om denne på grund af forretningshemmeligheder havde nogen indvendinger mod, at dokumenterne blev meddelt. Sagsøgeren gav samtykke hertil, men modsatte sig, at dokumenterne blev meddelt tredjemænd eller anvendt under andre af de sager, som Kommissionens tjenestegrene behandlede.

6 Ved skrivelser af 13. december 1994 og 16. januar 1995 og dernæst ved skrivelser af 23. januar, 7. februar og 1. marts 1995 anmodede sagsøgeren Kommissionen om at få tilsendt meddelelserne dels om den begæring om oplysninger, som var tilsendt PSA, dels om PSA's bemærkninger vedrørende sagsøgerens klage, men modtog ikke noget svar herpå.

7 Den 15. februar 1995 besvarede PSA Kommissionens begæring om oplysninger, hvorved PSA dog modsatte sig, at dens besvarelser blev meddelt klageren under henvisning til, at der var tale om forretningshemmeligheder. Den 27. februar 1995 tilsendte PSA Kommissionen sine bemærkninger vedrørende sagsøgerens klage.

8 Ved skrivelse af 14. marts 1995 rettede sagsøgeren i medfør af traktatens artikel 175 en retslig opfordring til Kommissionen om at tage stilling til klagen snarest muligt.

9 Den 12. oktober 1995 indgav sagsøgeren stævning i sag T-190/95, som blev efterfulgt af et supplerende skriftligt indlæg af 17. maj 1996. Ved et særskilt dokument af 8. december 1995 fremsatte Kommissionen en formalitetsindsigelse, som ved kendelse af 30. januar 1997 blev henskudt til afgørelse i forbindelse med sagens realitet.

10 Ved skrivelse af 4. januar 1996 rettede sagsøgeren på ny en retslig opfordring til Kommissionen om at tilsende PSA en meddelelse om klagepunkter.

11 Den 27. marts 1996 indgav sagsøgeren stævning i sag T-45/96.

12 Den 27. januar 1997 tilsendte Kommissionen sagsøgeren en underretning i henhold til artikel 6 i Kommissionens forordning nr. 99/63/EØF af 25. juli 1963 om udtalelser i henhold til artikel 19, stk. 1 og 2, i Rådets forordning nr. 17 (EFT 1963-1964, s. 42, herefter »forordning nr. 99/63«), hvori den tilkendegav at ville afvise klagen. I bilaget til denne skrivelse meddelte Kommissionen sagsøgeren de oplysninger, som den havde modtaget af PSA, og som ikke havde karakter af forretningshemmeligheder. Den 13. marts 1997 svarede det sagsøgende selskab, at det ikke var i stand til at fremsætte behørige bemærkninger, da det kun var blevet gjort bekendt med en del af sagens akter.

13 Ved beslutning af 5. januar 1999 afviste Kommissionen klagen. Sagsøgeren anlagde herefter sag til prøvelse af denne beslutning (sag T-62/99).

14 Ved kendelse af 21. januar 1999 besluttede formanden for Rettens Første Afdeling at forene sagerne T-190/95 og T-45/96 med henblik på den mundtlige forhandling og dommen.

15 Parterne afgav mundtlige indlæg og besvarede Rettens spørgsmål under den mundtlige forhandling den 2. marts 1999.

16 Ved skrivelse indgået til Rettens Justitskontor den 25. marts 1999 anmodede sagsøgeren om, at sag T-62/99 blev forenet med de foreliggende forenede sager. Selskabet angav, at det ville frafalde sine passivitetspåstande, såfremt disse blev forenet med sag T-62/99.

17 Da sagerne findes modne til påkendelse, er Retten af den opfattelse, at det er ufornødent at imødekomme anmodningen om sagernes forening.

Parternes påstande

18 I sag T-190/95 har sagsøgeren nedlagte følgende påstande:

— Det fastslås, at Kommissionen har udvist retsstridig passivitet.

— Det stiltiende afslag på aktindsigt annulleres.

— Det stiltiende afslag på anmodningen om sagernes forening annulleres.

— Det fastslås, at Kommissionen er erstatningsansvarlig uden for kontraktforhold, og denne pålægges at erstatte sagsøgeren et tab på 200 000 EUR pr. år fra den 14. marts 1995.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

19 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Afvisning.

— Subsidiært erklæres søgsmålet

— at være uden genstand og desuden uberettiget hvad angår påstanden om passivitet og Kommissionens erstatningsansvar uden for kontraktforhold

— ubegrundet hvad angår påstanden om annullation af det hævdede stiltiende afslag på aktindsigt og forening af sagerne.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

20 I sag T-45/96 har sagsøgeren nedlagt følgende påstande:

— Det fastslås, at Kommissionen har udvist retsstridig passivitet.

— Det stiltiende afslag på aktindsigt annulleres.

— Det stiltiende afslag på anmodningen om sagernes forening annulleres.

— Det fastslås, at Kommissionen er erstatningsansvarlig uden for kontraktforhold, og denne pålægges at erstatte sagsøgeren et tab på 200 000 EUR pr. år fra den 14. marts 1995.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

21 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Påstanden om passivitet og annullation afvises og erklæres subsidiært at være ubegrundet.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Formaliteten i sag T-190/95

Påstanden om passivitet

Parternes argumentation

22 Kommissionen har gjort gældende, at passivitetssøgsmålet er anlagt for sent, subsidiært, at det ikke længere har nogen genstand, da Kommissionen har givet sagsøgeren underretning i henhold til artikel 6 i forordning nr. 99/63.

23 Sagsøgeren har gjort gældende, at sagen bør realitetsbehandles som følge af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning. Meddelelsen om søgsmålet fra Rettens Justitskontor til Kommissionen kan i øvrigt betragtes som en fornyet retslig opfordring med den følge, at betingelserne for anvendelsen af EF-traktatens artikel 175, stk. 2 (nu artikel 232, stk. 2, EF), er opfyldt.

Rettens bemærkninger

24 Den skrivelse, som sagsøgeren tilsendte Kommissionen, og som indeholdt en retslig opfordring til denne, er dateret den 14. marts 1995. Det fremgår ikke af sagens akter, på hvilken dato Kommissionen modtog denne skrivelse, men sagsøgeren bestrider ikke, at den samlede frist på fire måneder i traktatens artikel 175, stk. 2, var udløbet på det tidspunkt, sagsøgeren anlagde sag.

25 Sagsøgeren kan ikke til støtte for at tilsidesætte fristen i traktatens artikel 175, stk. 2, påberåbe sig princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og herved henvise til sine kontakter med Kommissionen efter fremsættelsen af den retslige opfordring. Søgsmålsfristerne er nemlig præceptive og kan hverken fraviges af domsmyndigheden eller af parterne (jf. f.eks. Rettens kendelse af 3.2.1998, sag T-68/96, Polyvios mod Kommissionen, Sml. II, s. 153, præmis 43). Følgelig har de erklæringer, Kommissionen har afgivet under sin korrespondance med sagsøgeren, eller denne institutions offentlige stillingtagen ikke nogen indflydelse på, om sagen kan realitetsbehandles.

26 Hvorom alting er, vedrører de erklæringer, som sagsøgeren har påberåbt sig i sagen, den af Kommissionen påtænkte behandling af klagen og sagsøgerens virksomhed inden for automobilsektoren som helhed, men indeholder ingen elementer, som kan give anledning til nogen misforståelser hvad angår søgsmålsfristen i traktatens artikel 175, stk. 2.

27 Sagsøgeren kan heller ikke med rette påberåbe sig Domstolens dom af 16. februar 1993 i sag C-107/91, ENU mod Kommissionen (Sml. I, s. 599). Denne dom vedrører ikke den nævnte søgsmålsfrist, men et andet spørgsmål, nemlig spørgsmålet om, hvorvidt den retslige opfordring var blevet rettet til Kommissionen inden for en rimelig tid (jf. dommens præmis 23 og 24).

28 Endelig er såvel ordlyden som opbygningen af traktatens artikel 175 til hinder for, at meddelelsen om sagens anlæg i sig selv betragtes som en retslig opfordring.

29 Følgelig må påstanden om passivitet afvises.

Realitetspåkendelse af påstanden om annullation

Parternes argumentation

30 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionens manglende besvarelse af sagsøgerens skrivelse af 14. marts 1995 må anses for en stiltiende beslutning, der kan anfægtes retligt, og at Kommissionen tillige har truffet en stiltiende beslutning om forening af de indgivne klager.

Rettens bemærkninger

31 Det bemærkes, at der foreligger en retsakt eller en beslutning, der kan gøres til genstand for et annullationssøgsmål i medfør af EF-traktatens artikel 173 (efter ændring nu artikel 230 EF), når foranstaltningen har retligt bindende virkninger, der kan berøre sagsøgerens interesser gennem en væsentlig ændring af hans retsstilling (Domstolens dom af 11.11.1982, sag 60/81, IBM mod Kommissionen, Sml. s. 2639, præmis 9). Den omstændighed, at en institution forholder sig tavs, kan ikke have en sådan retsvirkning, medmindre dette udtrykkeligt er fastsat i en fællesskabsbestemmelse.

32 Det er i visse særlige tilfælde fastsat i fællesskabsretten, at en institutions tavshed kan ligestilles med en beslutning, når den pågældende institution er blevet opfordret til at tage stilling og ikke har gjort dette inden for en bestemt frist. Så

længe der imidlertid ikke findes nogen udtrykkelig bestemmelse herom, som fastsætter en frist, efter hvis udløb der antages at være truffet en stiltiende beslutning, og som fastlægger indholdet af denne beslutning, kan en institutions passivitet ikke ligestilles med en beslutning, da traktatens søgsmålsordning ellers ville blive bragt i fare.

33 Forordning nr. 17 og nr. 99/63 bestemmer imidlertid ikke, at et manglende svar fra Kommissionen på en begæring om meddelelse af dokumenter skal anses for et stiltiende afslag. Hvis begæringen ikke imødekommes, kan klageren enten i medfør af traktatens artikel 175 opfordre Kommissionen til at handle og i givet fald indgive et passivitetssøgsmål, eller under et annullationssøgsmål til prøvelse af den beslutning, som Kommissionen træffer efter procedurens afslutning, påberåbe sig de ulovlige forhold, den pågældende mener, der er begået.

34 Følgelig kan Kommissionens undladelse af at imødekomme sagsøgerens begæring om meddelelse af visse dokumenter ikke betegnes som en beslutning, der kan anfægtes under et søgsmål.

35 Der fandtes heller ikke i den foreliggende sag på tidspunktet for sagens anlæg nogen retsakt, der kunne betegnes som et delvist afslag ud fra en analogi med den løsning, der blev antaget i Domstolens dom af 19. oktober 1995 i sag C-19/93 P, Rendo m.fl. mod Kommissionen (Sml. I, s. 3319, præmis 28 og 29), og i Rettens dom af 12. december 1996 i sag T-16/91 RV, Rendo m.fl. mod Kommissionen (Sml. II, s. 1827). Ganske vist modtog sagsøgeren i kraft af bilaget til den underretning fra januar 1997, som blev givet i henhold til artikel 6 i forordning nr. 99/63, meddelelse om en del af de dokumenter, sagsøgeren havde anmodet om. Denne meddelelse fandt imidlertid sted, efter at den foreliggende sag var blevet anlagt, hvorfor den ikke kan anfægtes under sagen.

36 Hvad dernæst angår den stiltiende beslutning om forening af de administrative sager, som hævdes at være truffet, er det tilstrækkeligt at fastslå, at sagsøgeren hverken har godtgjort, at der er truffet en sådan beslutning, eller på hvilken måde

en forening af de administrative sager skulle være bebyrdende for denne. Navnlig indeholder sagens akter intet grundlag for den kritik, hvorefter Kommissionen skulle have givet andre klagere meddelelse om de dokumenter, sagsøgeren fremlagde.

37 Følgelig må påstanden om annullation afvises.

Realitetspåkendelse af erstatningspåstanden

Parternes argumentation

38 Kommissionen har gjort gældende, at når passivitetssøgsmålet må afvises, må erstatningssøgsmålet også. Desuden er det Kommissionens opfattelse, at stævningen ikke opfylder betingelserne i artikel 19 i EF-statutten for Domstolen, der i medfør af samme statuts artikel 46, stk. 1, og artikel 44, stk. 1, litra c), i Rettens procesreglement finder tilsvarende anvendelse på Retten. Endelig må også erstatningssøgsmålet anses for at være blevet uden genstand, da passivitetssøgsmålet er blevet det.

39 Sagsøgeren har påberåbt sig princippet om de enkelte søgsmålstypers selvstændige karakter. Efter sagsøgerens opfattelse kan det ikke udledes af Domstolens praksis — hvorefter et passivitetssøgsmål ikke længere har nogen genstand, når den sagsøgte institution tager stilling under sagens gang — at der ikke forelå retsstridig passivitet tidligere. Følgelig er erstatningssøgsmålet ikke blevet uden genstand.

40 Sagsøgeren har bebrejdet Kommissionen, at den har forhalet dennes klage, selv om sagsøgeren fremlagde supplerende beviser. Kommissionen har ved sin passivitet forvoldt sagsøgeren et tab, da den har forsinket den sag, som Sodima anlagde ved de franske domstole mod PSA til udligning af sin gæld på 14 mio. FRF. Det tab, som Kommissionen har forvoldt ved sin passivitet, kan fastsættes til det beløb, som 14 mio. FRF koster i rente pr. år, beregnet på grundlag af en rentesats på 10%, dvs. 200 000 EUR pr. år. Det sagsøgende selskab tilføjer, at det ikke har nogen mulighed for at rejse krav om erstatning af dette tab for de nationale domstole.

Rettens bemærkninger

41 Ifølge artikel 19 i statutten for Domstolen og artikel 44, stk. 1, litra c), i Rettens procesreglement skal en stævning indeholde en angivelse af søgsmålets genstand og en kort fremstilling af søgsmålsgrundene. De skal være tilstrækkelig klare og præcise til, at sagsøgte kan tilrettelægge sit forsvar, og til, at Retten i givet fald kan tage stilling til sagen på det foreliggende grundlag. Af retssikkerheds- og retsplejehensyn er det en forudsætning for, at en sag kan antages til realitetsbehandling, at de væsentligste faktiske og retlige omstændigheder, som søgsmålet støttes på, fremgår af selve stævningen, eventuelt kortfattet, men dog på en sammenhængende og forståelig måde (jf. Rettens kendelse af 29.11.1993, sag T-56/92, Koelman mod Kommissionen, Sml. II, s. 1267, præmis 21, og Rettens dom af 6.5.1997, sag T-195/95, Guérin automobiles mod Kommissionen, Sml. II, s. 679, præmis 20).

42 For at opfylde disse krav skal en stævning, hvori der nedlægges påstand om betaling af erstatning for skade forvoldt af en fællesskabsinstitution, indeholde de elementer, der gør det muligt at identificere den adfærd, som sagsøgeren bebrejder institutionen, grundene til, at sagsøgeren mener, at der er årsagsforbindelse

mellem adfærden og det tab, han hævder at have lidt, samt karakteren og størrelsen af dette tab (jf. Rettens dom af 18.9.1996, sag T-387/94, Asia Motor France m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 961, præmis 107).

43 I den foreliggende sag har sagsøgeren i sine skriftlige indlæg kritiseret Kommissionen for at have forsinket behandlingen af dennes klage, og har gjort gældende, at denne forsinkelse har påført selskabet et tab.

44 Hvad angår karakteren og omfanget af dette tab samt årsagsforbindelsen har sagsøgeren imidlertid, uden yderligere angivelser, alene henvist til den erstatningssag, som selskabet har anlagt mod PSA ved de franske domstole. Sagsøgeren har i denne forbindelse endvidere talt om »udligning af sin gæld« uden dog at præcisere, hvilket grundlag dette krav er støttet på i national ret. Sagsøgeren har heller ikke mere konkret angivet, på hvilket stadium denne sag befinder sig, eller hvilke anbringender PSA har fremført til sit forsvar. Sagsøgeren anfører ganske vist, at den nationale rets afgørelse om at tilkende selskabet erstatning vil blive forsinket, indtil Kommissionen har taget stilling til dets klage, men sagsøgeren fremfører ingen som helst konkrete angivelser af, hvilken betydning en eventuel beslutning fra Kommissionen vil have på den afgørelse, som den nationale ret skal træffe. Sagsøgeren fremhæver endvidere, at PSA har fremsat begæring om, at afgørelsen udsættes, uden dog at præcisere datoen for fremsættelsen af og grundene til denne begæring, og uden at oplyse om, hvorvidt den er eller kan tænkes at blive taget til følge.

45 Det er derfor ikke muligt af stævningen at udlede karakteren og omfanget af det tab, som sagsøgeren mener at have lidt, eller fastslå nogen årsagsforbindelse mellem det hævdede tab og den adfærd, som Kommissionen kritiseres at have udvist. Det er således heller ikke muligt for Fællesskabets retsinstanser at udøve deres kontrolbeføjelser eller for Kommissionen at tilrettelægge sit forsvar.

46 Følgelig er betingelserne i artikel 19 i statutten for Domstolen og artikel 44, stk. 1, litra c), i Rettens procesreglement ikke opfyldt.

47 Erstatningspåstanden må derfor afvises.

Sag T-45/96

Passivitetspåstanden

48 Påstanden om passivitet er blevet uden genstand, dels da Kommissionen den 27. januar 1997 har givet sagsøgeren underretning i henhold til artikel 6 i forordning nr. 99/63, dels da den har truffet en endelig beslutning den 5. januar 1999 om afvisning af klagen.

49 Det er herefter ikke længere fornødent at træffe afgørelse vedrørende passivitetspåstanden.

Påstandene om annullation og erstatning

50 Sagsøgerens påstande i sag T-45/96 og T-190/95 er enslydende og vedrører de samme beslutninger, som hævdes at være truffet, og erstatningen af det samme tab. Sagsøgeren har endvidere fremført de samme anbringender og argumenter til støtte for sine påstande.

51 Følgelig må sagsøgerens påstande om annullation og erstatning i sag T-45/96 afvises af de samme grunde som dem, der er anført i forbindelse med behandlingen af sag T-190/95.

Sagsomkostningerne

52 Da sagsøgeren har tabt sagen i sag T-190/95, pålægges det denne at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med artikel 87, stk. 2, i Rettens procesreglement.

53 Det er ikke længere fornødent at træffe afgørelse vedrørende påstanden om erstatning i sag T-45/96, hvorfor Retten ifølge procesreglementets artikel 87, stk. 6, er frit stillet i sin afgørelse om sagens omkostninger. Derimod har sagsøgeren tabt sagen hvad angår påstanden om annullation og erstatning. Under disse omstændigheder finder Retten, at procesreglementets artikel 87, stk. 3, bør finde anvendelse, og bestemmer, at hver part skal bære sine egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Første Afdeling)

1) **Sag T-190/95 afvises.**

2) **Det er ikke længere fornødent at træffe afgørelse vedrørende passivitetspåstanden i sag T-45/96.**

3) **I øvrigt afvises sag T-45/96.**

4) **Sagsøgeren betaler omkostningerne i sag T-190/95. Hver part bærer sine egne omkostninger i sag T-45/96.**

Vesterdorf Pirrung Vilaras

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. december 1999.

H. Jung B. Vesterdorf

Justitssekretær Præsident